

CÔNG TÁC TUYÊN TRUYỀN, PHỔ BIẾN PHÁP LUẬT CỦA CÔNG ĐOÀN TẠI DOANH NGHIỆP Ở VIỆT NAM TRONG BỐI CẢNH MỚI

 LÊ THỊ PHƯƠNG THẢO - NGUYỄN THỊ VÂN ANH*

Ngày nhận: 15/4/2022

Ngày phản biện: 29/4/2022

Ngày duyệt đăng: 18/5/2022

Tóm tắt: Cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 đang diễn ra nhanh chóng tác động sâu sắc đến đời sống, sản xuất, việc làm và phương thức tập hợp người lao động (NLĐ); Quá trình hội nhập kinh tế quốc tế ngày càng sâu rộng trên nhiều cấp độ, đa dạng về hình thức, từng bước thích ứng với các nguyên tắc và chuẩn mực của thị trường toàn cầu. Việc thực thi các hiệp định thương mại tự do thế hệ mới (CPTPP, EVFTA...) và các công ước quốc tế về lao động đặt ra nhiều thách thức với Công đoàn Việt Nam (CĐVN). CĐVN cần tập trung đổi mới phương thức tuyên truyền, vận động, thuyết phục đoàn viên, NLĐ, phát huy vai trò, củng cố vững chắc vị trí, thực hiện tốt chức năng của mình trong bối cảnh mới. Trong phạm vi bài viết, tác giả trao đổi về vai trò của Công đoàn trong công tác tuyên truyền và phổ biến pháp luật cho NLĐ trong các doanh nghiệp Việt Nam trong bối cảnh mới.

Từ khóa: công đoàn; pháp luật; tuyên truyền; người lao động.

PROPAGANDA AND DISSEMINATION OF THE TRADE UNION'S LAW AT ENTERPRISES IN VIETNAM IN THE NEW CONTEXT

Abstract: The industrial revolution 4.0 is taking place rapidly, affecting people's lives, production, jobs and methods of gathering employees; The process of international economic integration is deepening on many levels and forms, gradually adapting to the principles and standards of the global market. The implementation of new-generation free trade agreements (CPTPP, EVFTA...) and international conventions on labor pose many challenges to the Vietnam Trade Union. Trade union of Vietnam needs to focus on renewing methods of propagating, mobilizing and persuading union members and employees, promoting their roles, firmly consolidating their positions, and performing their functions well in the new context. Within the scope of the article, the author discusses the role of trade union in propagating and disseminating the law to employees in Vietnam enterprises in the new context.

Keywords: trade union, law, propaganda, employees.

1. Đặt vấn đề

Công tác tuyên truyền vận động là một trong những lĩnh vực hoạt động của tổ chức Công đoàn, có vai trò quan trọng trong việc phổ biến, truyền bá hệ tư tưởng của giai cấp công nhân, chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, nhiệm vụ của tổ chức công đoàn, qua đó góp phần nâng cao nhận thức cho đoàn viên công đoàn, NLĐ và tạo sự thống nhất hành động trong toàn hệ thống công đoàn. Đồng thời, thông qua công tác tuyên truyền để thực hiện nhiệm vụ tập hợp, tổ chức quần chúng lao động hoạt động, gắn kết tự nguyện theo các nhu cầu chính đáng... Để thích ứng với bối cảnh mới, các cấp công đoàn cần làm tốt công tác tuyên truyền, giáo dục trong đoàn viên, NLĐ, đặc biệt trong các doanh nghiệp nhằm tạo sự chuyển biến tích cực trong việc xây dựng ý thức chấp hành pháp luật, góp phần xây dựng mối quan hệ lao động hài hòa ổn định tại các doanh nghiệp, thúc đẩy sản xuất phát triển, ổn định xã hội, xứng đáng là tổ chức đại diện lớn nhất, chỗ dựa tin cậy của NLĐ.

2. Công tác tuyên truyền, phổ biến pháp luật của công đoàn trong các doanh nghiệp hiện nay

Cùng với quá trình xây dựng nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, vị trí, vai trò của doanh nghiệp ngày càng được xác định rõ ràng, đầy đủ hơn. Đại hội XIII của Đảng xác định, phát triển doanh nghiệp Việt Nam lớn mạnh trở thành nòng cốt của kinh tế đất nước, đồng thời đưa ra mục tiêu và các định hướng cho phát triển khu vực này. Sự phát triển về số lượng và chất lượng của các doanh nghiệp Việt Nam góp phần quyết định vào việc thực hiện mục tiêu đưa nước ta đến năm 2025 trở thành nước đang phát triển, vượt qua mức thu nhập trung bình thấp và thực hiện các mục tiêu tiếp theo đến năm 2030 và năm 2045. Đại hội đề ra mục tiêu phát triển doanh nghiệp Việt Nam lớn mạnh trở thành nòng cốt của kinh tế đất nước, phấn đấu đến năm 2025 có khoảng 1,5 triệu doanh nghiệp hoạt động; tỷ trọng đóng góp của khu vực kinh tế tư nhân vào

* Trường Đại học Công đoàn

GDP khoảng 55%; đến năm 2030, có ít nhất 2 triệu doanh nghiệp với tỷ trọng đóng góp của khu vực kinh tế tư nhân vào GDP đạt 60% - 65%.

Theo Sách trắng doanh nghiệp Việt Nam năm 2020, đến ngày 31-12-2019, cả nước có 758.610 doanh nghiệp đang hoạt động, trong đó, có 508.770 doanh nghiệp đang hoạt động trong lĩnh vực dịch vụ, chiếm 67,1%; 239.755 doanh nghiệp hoạt động trong lĩnh vực công nghiệp và xây dựng, chiếm 31,6%; khu vực nông, lâm nghiệp và thủy sản có 10.085 doanh nghiệp, chiếm 1,3%. Một số địa phương có mật độ doanh nghiệp tập trung cao như: Thành phố Hồ Chí Minh có 239.623 doanh nghiệp, chiếm tỷ lệ 31,6% tổng số doanh nghiệp cả nước; Hà Nội: 155.940 doanh nghiệp, chiếm 20,6%; Bình Dương: 31.599 doanh nghiệp, chiếm 4,2%; Đồng Nai: 22.398 doanh nghiệp, chiếm 2,95%; Đà Nẵng: 22.566 doanh nghiệp, chiếm 2,97%. Công tác tuyên truyền, phổ biến pháp luật cho người lao động trong các doanh nghiệp là cầu nối đưa các chủ trương, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước vào cuộc sống, góp phần nâng cao nhận thức của người sử dụng lao động và người lao động, đảm bảo mối quan hệ lao động hài hòa, ổn định.

Trong những năm qua, công tác tuyên truyền, phổ biến pháp luật cho NLĐ trong các doanh nghiệp đã được thực hiện có trọng tâm, trọng điểm dưới nhiều hình thức phong phú, đa dạng. Nội dung tuyên truyền tập trung vào quyền, nghĩa vụ của người sử dụng lao động và NLĐ; các quy định liên quan đến hoạt động của doanh nghiệp; việc thực hiện mức lương tối thiểu chung, lương tối thiểu vùng, quy chế nghỉ ngơi, kỷ luật lao động... Thông qua công tác tuyên truyền, giao lưu đối thoại trực tiếp với người lao động và người sử dụng lao động, người lao động đã nắm được các chính sách, pháp luật liên quan, quyền và lợi ích hợp pháp của bản thân khi tham gia quan hệ lao động, từ đó hạn chế đến mức thấp nhất việc vi phạm trong quá trình thực hiện Luật Lao động, góp phần hình thành thói quen hành động.

Tuy nhiên, công tác tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật trong các doanh nghiệp thời gian qua cũng còn nhiều mặt hạn chế. Ở những doanh nghiệp chưa có tổ chức công đoàn hầu như người lao động không được tiếp cận với kiến thức pháp luật. Nhiều doanh nghiệp đã có tổ chức công đoàn không sắp xếp bố trí thời gian cho công tác tuyên truyền pháp luật. Mặt khác, NLĐ tại các doanh nghiệp mặc dù thiếu kiến thức nhưng chưa tích cực tham gia các buổi tuyên truyền pháp luật. Việc tuyên truyền pháp luật ở các doanh nghiệp chưa thường xuyên, liên tục, do vậy các quy định của pháp luật về lao động chưa

tới hết được NLĐ và người sử dụng lao động. Đội ngũ tuyên truyền viên pháp luật về lao động còn hạn chế, kể cả về số lượng, chất lượng. Từ đó dẫn đến một số lượng khá lớn NLĐ chưa am hiểu các quy định của pháp luật lao động dẫn đến tình trạng tranh chấp lao động, đình công bất hợp pháp xảy ra. Nhận thức về công tác tuyên truyền, phổ biến pháp luật của một số cán bộ và NLĐ chưa cao; Công tác tổ chức phổ biến, giáo dục pháp luật chưa được tiến hành thường xuyên, chưa có tính hệ thống; Việc tổng kết, nhân rộng các mô hình điểm về tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật tại các doanh nghiệp chưa triển khai rộng rãi...

Bên cạnh đó, kinh phí phục vụ cho công tác tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật cho NLĐ và người sử dụng lao động ở các doanh nghiệp còn hạn chế. Nguyên nhân là do người sử dụng lao động phải tập trung tìm nguồn cung, khắc phục những khó khăn để giữ vững sản xuất, kinh doanh nên chưa quan tâm đến việc tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật cho NLĐ. Cùng với đó là trình độ nhận thức của NLĐ phổ thông tại các doanh nghiệp còn hạn chế, dẫn đến nhận thức về pháp luật lao động còn kém và ý thức chấp hành nội quy lao động không nghiêm túc.

3. Một số đề xuất nhằm tăng cường công tác tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật của công đoàn tại doanh nghiệp

Trong Hướng dẫn số 51/HD-TLĐ được Tổng Liên đoàn Lao động (LĐLĐ) Việt Nam ban hành, nhằm đẩy mạnh công tác tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật trong công nhân, viên chức, lao động (CNVCLĐ) năm 2022 trong hệ thống Công đoàn: Các cấp Công đoàn cần chú trọng tuyên truyền, phổ biến những nội dung pháp luật liên quan trực tiếp đến CNVCLĐ và tổ chức Công đoàn Việt Nam như: Pháp luật lao động, công đoàn, bảo hiểm xã hội, bảo hiểm y tế, bảo hiểm thất nghiệp, an toàn vệ sinh lao động, phòng, chống dịch Covid-19... góp phần bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng từ xa, trên diện rộng của tổ chức Công đoàn đối với đoàn viên, CNVCLĐ. Đặc biệt, Tổng LĐLĐ Việt Nam đề nghị các cấp Công đoàn cần tiếp tục đổi mới hình thức tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật: Tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin, công nghệ số, nền tảng internet, mạng xã hội; phát huy vai trò của báo chí trong tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật; kết hợp linh hoạt hình thức tuyên truyền, phổ biến pháp luật truyền thống (sử dụng hệ thống loa truyền thanh nội bộ; bảng tin; cổ động trực quan; tài liệu đa dạng; tủ sách pháp luật tại cơ sở; phối hợp hoạt động của tổ tự quản công nhân khu nhà trọ, đội công nhân nông cốt tại doanh nghiệp trong

công tác tuyên truyền...). Trên cơ sở đó tác giả đề xuất cụ thể như sau:

- Các cấp công đoàn cần đổi mới mạnh mẽ nội dung, phương thức tuyên truyền, phổ biến pháp luật trong điều kiện hội nhập quốc tế. Giáo dục nhận thức khoa học về pháp luật phải gắn liền với bồi dưỡng tư tưởng, tình cảm, rèn luyện đạo đức và lối sống cho mọi đối tượng trong môi trường lao động và tập thể. Giáo dục không dừng ở thuyết lý, lý giải những quy định của pháp luật, mà phải bằng nghệ thuật tuyên truyền, cổ động với những hình thức phong phú, hấp dẫn, sinh động và biểu cảm. Đa dạng hóa, linh hoạt và mềm dẻo khi áp dụng các hình thức, phương thức tuyên truyền, phổ biến pháp luật và vận động công nhân, lao động sống, làm việc theo hiến pháp, pháp luật. Tổ chức các đợt học tập, nghiên cứu pháp luật; tổ chức tọa đàm trao đổi, hội thảo khoa học, tổ chức tiếp xúc đối thoại trực tiếp với công nhân và lao động; mở các lớp bồi dưỡng cán bộ công đoàn trong chương trình huấn chuyên môn, nghiệp vụ; tổ chức giới thiệu các gương điển hình tiên tiến trong chấp hành pháp luật lao động, luật công đoàn trên các phương tiện thông tin đại chúng; tổ chức gặp gỡ giao lưu giữa cán bộ công đoàn với đồng đảo công nhân, lao động tại các doanh nghiệp; Soạn thảo và phát hành với số lượng lớn các tờ rơi chuyển tới các cơ sở, đến từng công nhân, lao động với nội dung thật cô đọng, ngắn gọn, sinh động, gây ấn tượng cho người đọc, người xem về quyền, nghĩa vụ của người lao động, người sử dụng lao động, của tổ chức công đoàn, để khơi dậy tình cảm của công nhân, lao động, người sử dụng lao động đối với việc nhận thức, thực hiện pháp luật, nhất là các pháp luật liên quan đến quyền lợi, nghĩa vụ của người lao động và tổ chức công đoàn. Báo chí, truyền hình, phát thanh, triển lãm, các sinh hoạt văn hóa công cộng, các hoạt động tư vấn pháp luật, các cuộc thi tìm hiểu về pháp luật cũng cần được công đoàn thành phố chỉ đạo để làm tốt các yêu cầu tuyên truyền phổ biến pháp luật.

- Tuyên truyền cho người lao động hiểu rõ Công đoàn quan tâm đến công tác tuyên truyền, phổ biến pháp luật là nhằm góp phần quan trọng vào xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa "của dân, do dân, vì dân", tập hợp và thống nhất lực lượng công nhân, lao động, quy tụ khối đoàn kết và đồng thuận xã hội, để tạo ra hợp lực phát triển, đảm bảo cho kinh tế tăng trưởng - chính trị ổn định - xã hội lành mạnh về văn hóa tinh thần. Giá trị và ý nghĩa xã hội của việc tuyên truyền, phổ biến và vận động, tổ chức CNVCLĐ sống làm việc theo hiến pháp, pháp

luật, không nên hiểu công đoàn tuyên truyền, phổ biến pháp luật là vận động công nhân, lao động đấu tranh đòi quyền lợi. Khi tiến hành tuyên truyền, phổ biến pháp luật cho CNVCLĐ công đoàn cần đặc biệt chú ý tới tính khác biệt, tính đặc thù giữa các đối tượng công nhân ở các loại hình doanh nghiệp để lựa chọn nội dung, phương pháp tuyên truyền, phổ biến phù hợp với từng đối tượng, sao cho người đi tuyên truyền, phổ biến phải thuyết phục, thu phục người được tuyên truyền, phổ biến theo kiểu khẩu phục, tâm phục, thấu lý đạt tình. Đây là chỗ thử thách tài năng, bản lĩnh đối với cán bộ công đoàn làm công tác tuyên truyền.

- Công tác tuyên truyền, phổ biến pháp luật của các cấp công đoàn phải tiến hành thường xuyên, bền bỉ, không rơi vào hình thức, chỉ rộ lên trong những ngày kỷ niệm có tính chất lễ hội rồi sau đó lại vắng bóng. Đồng thời tuyên truyền phổ biến pháp luật cần phải bám sát thực tiễn, chú trọng vào những nội dung thiết yếu của các pháp luật, các chế độ chính sách mà công nhân, lao động và xã hội đang cần. Giáo dục nhận thức và thực hiện pháp luật là phương diện nhận thức của công tác vận động quần chúng, của "dân vận". Nên phải đảm bảo nhất quán giữa nói và làm thì mới gây dựng được niềm tin của quần chúng. Vì vậy tuyên truyền, phổ biến cần đảm bảo tính khách quan, chân thực, tính kịp thời, thiết thực trong nội dung.

- Cán bộ công đoàn làm công tác tuyên truyền phổ biến pháp luật có vai trò hết sức quan trọng, quyết định đến chất lượng, hiệu quả công tác tuyên truyền phổ biến pháp luật. Do đó, phải có trình độ chuyên môn, có phương pháp tuyên truyền sinh động, hấp dẫn thì sẽ thu hút được đồng đảo công nhân, lao động chú ý lắng nghe và khuyến khích CNVCLĐ quan tâm đến pháp luật, khi đó không chỉ công tác tuyên truyền, phổ biến pháp luật có hiệu quả, mà còn cả công tác vận động thực hiện pháp luật cũng có hiệu quả. Ngược lại nếu cán bộ tuyên truyền am hiểu pháp luật không sâu, phương pháp tuyên truyền, phổ biến không sinh động, hấp dẫn, không phù hợp với đối tượng được tuyên truyền, sẽ ảnh hưởng trực tiếp đến chất lượng, hiệu quả công tác tuyên truyền, phổ biến và thực thi pháp luật. Do vậy đòi hỏi cán bộ làm công tác tuyên truyền, phổ biến pháp luật phải nghiên cứu kỹ pháp luật để nắm vững những nội dung của pháp luật cần tuyên truyền, trên cơ sở đó lựa chọn các nội dung tuyên truyền, phổ biến cho phù hợp với từng đối tượng.

(Xem tiếp trang 74)

mỏng, tôn trọng của giáo viên sẽ khiến học sinh tin tưởng, có cảm hứng và niềm tin để tiếp tục nêu những ý kiến phản hồi khác.

Trên đây là một số kỹ năng giao tiếp cần thiết và quan trọng đối với người giáo viên khi thực hiện công việc giảng dạy. Kỹ năng đặt câu hỏi phù hợp, sáng tạo là công cụ sắc bén có thể khiến giáo viên từ một nhà thuyết giảng độc đoán thành người dẫn dắt, gợi mở và kích thích học sinh tư duy, tìm tòi và khám phá tri thức mới. Bằng kỹ năng lắng nghe chủ động, giáo viên sẽ hiểu hơn về học sinh cả về năng lực, trình độ, tâm tư... từ đó lựa chọn nội dung và phương pháp giảng dạy phù hợp. Quan trọng hơn cả là khi biết lắng nghe, giáo viên sẽ có được sự tin tưởng của học sinh. Học sinh sẽ mong muốn lắng nghe những phản hồi từ thầy cô đồng thời họ cũng cảm thấy an toàn, thoải mái khi chia sẻ hay nêu ý kiến phản hồi với giáo viên. Elbert Hubbard nói rằng “Người thầy là người rút ra nhiều nhất từ bài

giảng và người thầy thực sự cũng là một người trò”. Việc lắng nghe, học hỏi và điều chỉnh bản thân từ những phản hồi của người học chính là yếu tố căn bản góp phần hoàn thiện phong cách và kỹ năng dạy học của mỗi người giáo viên. □

Tài liệu tham khảo

1. Thái Trí Dũng (2003), *Kỹ năng giao tiếp và thương lượng trong kinh doanh*, Nxb Thống kê, TP. Hồ Chí Minh.
2. GS. Mai Hữu Khuê - Chủ biên (1997), *Kỹ năng giao tiếp trong hành chính*, Nxb Lao động, Hà Nội.
3. Lê Phước Lộc (2005), *Câu hỏi và việc sử dụng câu hỏi trong dạy học*, Tạp chí Nghiên cứu Khoa học, Trường Đại học Cần Thơ.
4. Nguyễn Văn Lũy - Lê Quang Sơn (2014), *Giáo trình giao tiếp sư phạm*, Nxb Đại học Sư phạm, Hà Nội.
5. Thu Nhi - Biên dịch (2003), *Nghệ thuật lắng nghe để giải quyết xung đột*, Nxb Trẻ, TP. Hồ Chí Minh.
6. *Sổ tay phương pháp hành chính sư phạm* (2000), Nxb Thống kê, Hà Nội.
7. <https://www.tudiendanhngon.vn>.

CÔNG TÁC TUYÊN TRUYỀN, PHỔ BIẾN...

(Tiếp theo trang 58)

Phải nắm bắt những đặc điểm tâm lý và nhu cầu cần tuyên truyền, phổ biến cho công nhân, lao động để lựa chọn, sử dụng các nội dung, phương pháp tuyên truyền, phổ biến cho phù hợp.

- Trong công tác tuyên truyền phổ biến pháp luật còn phải nói tới một phương diện rất quan trọng khác là đẩy mạnh hoạt động nghiên cứu khoa học để tìm ra những giải pháp gắn giữa lý luận về công nhân, công đoàn với các chính sách pháp luật, làm rõ cơ sở khoa học, cơ sở thực tiễn để xuất xây dựng, hoàn thiện chính sách, pháp luật liên quan đến quyền lợi, nghĩa vụ của công nhân, lao động trong các loại hình doanh nghiệp và tìm ra lời giải làm thế nào để truyền tải các chính sách, pháp luật đến với công nhân, lao động? làm thế nào để các chính sách pháp luật được thực hiện nghiêm. Đẩy mạnh công tác nghiên cứu lý luận, tổng kết thực tiễn, để cung cấp cơ sở lý luận và thực tiễn chỉ dẫn, tổ chức hoạt động công đoàn trong lĩnh vực pháp luật nói chung, lĩnh vực tuyên truyền, phổ biến pháp luật nói riêng thì không thể có một bước tiến căn bản nào trong công tác tuyên truyền, phổ biến pháp luật và vận động công nhân, lao động sống, làm việc theo hiến pháp, pháp luật, mà thậm chí còn có thể dẫn tới sự trì trệ, kém hiệu quả.

Công đoàn cần chủ động và đổi mới hoạt động trong lĩnh vực có tầm chiến lược, giải pháp mạnh

mẽ, có hiệu quả để tập hợp được các chuyên gia lớn, các học giả có uy tín, cùng với các nhà hoạt động xã hội, các nhà hoạt động thực tiễn tham gia phối hợp nghiên cứu, để đưa ra những đề xuất, khuyến nghị và những tư vấn cho hoạch định chính sách, cho tổ chức hoạt động công đoàn trong lĩnh vực pháp luật, nhất là trong tuyên truyền, phổ biến pháp luật... Có như vậy mới tạo ra những bước phát triển có tính đột phá trong lĩnh vực tuyên truyền, phổ biến, tổ chức thực hiện pháp luật và trong chăm lo bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp, chính đáng của công nhân, lao động trong các loại hình doanh nghiệp. □

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Kế hoạch và Đầu tư (2020), *Sách trắng doanh nghiệp Việt Nam năm 2020*, Nxb Thống kê, Hà Nội, tr.25.
2. Nguyễn Trọng Điệu, *Nâng cao phẩm chất năng lực của đội ngũ cán bộ, công chức đáp ứng yêu cầu hội nhập kinh tế*, Tạp chí Cộng sản số 18, tháng 6/2003.
3. Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, Nxb Chính trị quốc gia, H.2000.
4. Dương Văn Sao, Chủ Văn Thịnh (2004), *Tổ chức và hoạt động công đoàn trong tình hình mới*, Nxb Lao động.
5. Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam, Viện Công nhân và công đoàn (2010), *Giai cấp công nhân Việt Nam - hiện tại và xu hướng phát triển*, NXB Lao động, Hà Nội.
6. Trường Đại học Công đoàn (2004), *Một số vấn đề đào tạo, bồi dưỡng cán bộ công đoàn trong thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước*, Nxb Lao động.
7. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Sđd, t.II, tr.30.